

JADR, sv. 4, broj 7, Zbornik radova sa znanstvenog skupa *Jezik medicine – od geneze do kulture i etike komunikacije*, maj 2013. Izdavač: Katedra za društvene i humanističke znanosti u medicini Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, RH; Glavni urednik: Amir Muzur; urednice izdanja: Anamarija Gjuran-Coha i Arijana Krišković

Impresivno izdanje prvog broja JADR-a u 2013. godini, godišnjaka Katedre za društvene i humanističke znanosti u medicini Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, plod je uspješno organiziranog znanstvenog skupa održanog 10. i 11. maja 2012. godine u sklopu *14. riječkih dana bioetike*. Centralna tema skupa *Jezik medicine: od geneze do kulture i etike komunikacije* postavljena kao sveobuhvatni multidisciplinarni izazov okupila je više od 130 sudionika iz 19 zemalja svijeta (Albanije, Bugarske, Bosne i Hercegovine, Kipra, Danske, Hrvatske, Italije, Latvije, Mađarske, Makedonije, Meksika, Novog Zelanda, Poljske, Rusije, SAD-a, Slovenije, Slovačke, Srbije i Španije) te je održano preko 70 izlaganja znanstvenika

različitih profila (lingvisti, liječnika, filologa, teologa, sociologa, filozofa, povjesničara, psihologa, hemičara i drugih).

Sve je to zasigurno utjecalo na bogatu tematsku raznovrsnost objavljenih radova na ukupno 660 stranica sedmog izdanja *Jahr*-a i odredilo visoku razinu kvalitete obrade tema od onih vezanih za povijest i razvoj jezika medicine i njezina poučavanja, nastave medicinskog engleskog, analiza znanstvenomedicinskog diskursa i medicinske terminologije do bioetičkih tema te onih koje propituju učinkovitost i etičnost komunikacije u medicini i zdravstvenoj njezi. Sadržajno, u *Jahr*-u je objedinjeno 17 izvornih znanstvenih članaka, devet preglednih radova, 17 stručnih, jedno prethodno saop-

ćenje, esej i jedan prikaz održanog simpozija, većinom pisanih na engleskom jeziku.

Hristo Boev i Lachezar Popov (Bugarska) u radu iznose teze o načinima na koje današnja medicina može učiti o uzrocima i liječenju bolesti te rješavanju javnozdravstvenih problema proučavajući književna djela XIX st. i razumijevajući u njima medicinskopovijesna znanja s naglaskom na djela Charlesa Dickensa. Šime Demo (Hrvatska) analizira lingvističkomedicinski ali i bogat kulturalni potencijal makaronskog pjesništva talijanskih autora XV st. Božena Džuganova (Slovačka) u svome radu proučava etiologiju i značajnije medicinske terminologije u području kliničke medicine (hematologije), naglašavajući potrebu za internacionalnim unificiranjem kliničke medicinske terminologije. Ivo Fabijanić i Frane Malenica (Hrvatska) analizirali su i klasificirali kratice, akronime i hibridne oblike u engleskoj medicinskoj terminologiji te predložili njihovo prilagođavanje hrvatskome jeziku, dok su Anamarija Gjuran-Coha i Brigita Bosnar-Valković (Hrvatska) istraživale utjecaj engleskog jezika na promjene u lingvističkim obilježjima medicinskog diskursa u hrvatskom jeziku. Mariusz Gornicz (Poljska) istražuje neophodne

kompetencije studenata u nastavi medicinskog prevođenja; Nada Gosić i Amir Muzur (Hrvatska) aktualizirali su prvi objavljeni tekst o medicinskoj etici na engleskom jeziku iz XVIII st. Anna Horňáková i Anna Hudáková (Slovačka) u radu analiziraju mogućnosti učinkovitije komunikacije budućih zdravstvenih radnika s gluhim pacijentima; Pavlina Kancheva (Bugarska) istražila je bugarsku anatomsku terminologiju s lingvističkog i didaktičkog aspekta, a Maria Kostova, Minko Minkov i Pavel Tsvetkov (Bugarska) izradili su i prikazali strukturu bugarsko-engleskog rječnika namijenjenog stranim studentima medicine, stomatologije i farmacije.

Anna Loiacono (Italija) predlaže novi interaktivni model poučavanja medicinskog engleskog virtualne bolnice koji uključuje učenje i razumijevanje svih aspekata složene sociomedicinske interakcije. Sofija Mičić (Srbija) u radu ističe važnost razvoja medicinskog jezika, posebno medicinskog engleskog jezika unutar pojedinih medicinskih specijalizacija i supspecijalizacija te potrebu uvođenja programa edukacije na studijima filologije iz pojedinih jezika za specifične struke među kojima je i jezik medicine. Višnja Pavičić Takač i Evelina Miščin (Hrvatska) istraživale su lekse-

me engleskog jezika medicinske struke i glagolske kolokate te kolokacijske kompetencije studenata medicine i liječnika neizvornih korisnika engleskog jezika medicine. Françoise Salager-Meyer (Venecuela) i María Ángeles Alcaraz Ariza (Španjolska) izradile su kvalitativnu i kvantitativnu analizu prikaza slučajeva iz časopisa *British Medical Journal* u nekoliko različitih razdoblja izlaženja časopisa. Danka Sinadinović (Srbija) istraživala je strategije učenja i usvajanja medicinskog engleskog vokabulara studenata medicine, dok Mirko Štifanić (Hrvatska) u radu upozorava na uzroke i posljedice loše komunikacije liječnika i pacijenata u sistemu zdravstvene njege te daje smjernice za njenu prevenciju. Pavel Tsvetkov i Nadezhda Amudzieva (Bugarska) proučavaju porijeklo i značenje termina “doublepeak”, njegove manifestacije u političkom kontekstu ali i u medicinskom diskursu, dok u koautorstvu drugog rada daju pregled medicine i liječenja u Bugarskoj u razdoblju srednjeg vijeka.

Među preglednim radovima nalaze se radovi Vanye Goranove i Violete Tacheve (Bugarska) koje su dale lingvističku analizu neuroanatomskih termina u engleskom jeziku, Vladimira Ilievskog i Aleksandre Coneve (Makedonija) koji

daju preporuke za komunikaciju s osobama s mentalnim poremećajima, Orhana Jašića i Zuhdije Hasanovića koji ne samo s terminološke već i iz etičke i komunikacijske perspektive razmatraju pojmove “slijepi” i “slijepac” u islamu. Martin Javor (Slovačka) u svome radu dao je povijesni pregled razvoja i profesionalizacije sestrištva u Slovačkoj. Suzana Jurin (Hrvatska) istražuje lingvističke značajke tekstne vrste dijagnoza iz područja ginekologije, dok su Lubomir Makedonski, Zlatina Peteva, Katya Peycheva i Mona Stancheva (Bugarska) prikazali posebno didaktičko-metodološki osmišljen hemijsko-laboratorijski priručnik sa specifičnom medicinskom laboratorijskom terminologijom na engleskom jeziku namijenjen stranim studentima medicine i dentalne medicine. Darija Rupčić i Ivica Kelam (Hrvatska), polazeći od filozofske analize jezika, detektiraju određene probleme komunikacije između liječnika i pacijenta, a terapijskom komunikacijom i njezinim tehnikama kao i terapijskim odnosom liječnika i pacijenta u radu se bave Esmeralda Sherko, Eugjen Sotiri i Erinda Lika (Albanija).

Metodologijom učenja i poučavanja medicinske terminologije bavi se Mária Bujalková (Slovačka). Katja Dobrić (Hrvatska) analizira

uporabu engleske terminologije u njemačkom i hrvatskom medicinskom jeziku, dok Darina Dobрева, Boryana Kavaldzhieva i Lachezar Popov (Bugarska) istražuju ulogu medicinske terminologije u poučavanju ergonomije studenata tehničkih znanosti. Albena Dobрева i Lachezar Popov (Bugarska) ispitali su kvalitetu govorenja na bugarskom jeziku i vokabular internacionalnih studenata medicine i razmatrali implikacije na profesionalnu komunikaciju i interakcije. Etičke aspekte savremenog modela odnosa liječnik-bolesnik propituje Dejan Donev (Makedonija), a Vida Jeremić (Srbija) bavi se implementacijom koncepta informiranog pristanka i njegova utjecaja na promjenu komunikacije između ljekara i bolesnika. Radostina Igljkova (Bugarska) analizira tekstove o zdravlju online ženskog časopisa, otkrivajući lingvističke i socijalno kulturalne specifičnosti američkog, engleskog i bugarskog izdanja. Prilog metodici nastave dale su i autorice radova Csilla Keresztes (Mađarska) s prikazom poučavanja prevođenja medicinskog engleskog i načina razvijanja neophodnih kompetencija studenata, a primjere analize akademskog teksta za studente medicine obradili su Veselina Andonova Nyagolova, Valentina

Angelova Raynova i Svetla Dimitrova Trendafilova (Bugarska). Posljednje dvije autorice prikazale su i praktične primjere poučavanja gramatike medicinskog engleskog prilagođene specifičnostima diskursa pojedine medicinske specijalnosti, odnosno studijskog usmjerenja, a Silvena Stavreva-Dorostolska, Katerina Peneva i Evdokia Skocheva-Shopova s istog Medicinskog fakulteta u Varni opisale su iskustva rada sa studentima na razvoju specifičnih lingvističkih kompetencija i učenju medicinske terminologije. Tajana Tomak (Hrvatska) dala je prikaz razvoja nastave stranih jezika na Medicinskom fakultetu u Rijeci. Amir Muzur i Iva Rinčić (Hrvatska) proučavali su prefiks *neuro-* i problematizirali primjerenost njegove upotrebe. Ključne komunikacijske vještine u medicini i zdravstvu u svojim radovima obrađuju Iva Sorta Bilajac i Jelena Sorta (Hrvatska) te Violeta Tacheva (Bugarska), a Zdenka Uherová i Anna Hornáková prikazuju specifičnosti njemačke medicinske terminologije.

U časopisu *Jahr*, br. 7, prikazana su dva složena projekta multidisciplinarnog karaktera. Projekt naziva *Prototype of a Bioethics Dictionary* (Alessandra Vicentini, Kim Grego i Daniele Russo, Italija) u fazi je izrade

prototipa digitalnoga bioetičkoga rječnika i korpusa tekstova (Pro. Bio.Dic.) s ciljem poboljšanja razumijevanja pojmova iz područja bioetike. Marin Vodanović i Ana Ostroški Anić (Hrvatska) prikazali su projekt Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje *Hrvatsko strukovno nazivlje* kojem je dugoročni cilj sistemski izgradnja hrvatske biomedicinske terminologije (stomatološkog, anatomske i fiziološkog), te unapređenje i popularizacija strukovnog jezika.

Objavljena istraživanja i radovi pokazali su jednu novu dimen-

ziju i složenost jezika medicine. S mnoštvom primjera dobre prakse razvoja psiholingvističkih i komunikacijskih vještina kod studenata medicine izniman su doprinos samoj metodici nastave medicinskog engleskog jezika. No, oni pokazuju da je razumijevanje i uvažavanje povijesti i izvornog značenja pojedinih termina važan temelj savremene medicinske prakse i etike medicinskog diskursa u akademskoj i/ili profesionalnoj domeni.

Martina Šendula-Pavelić